

Thema

Op de academie van de Heilige Geest

A.N. Hendriks

Groeien

Er wordt in onze tijd niet alleen veel geschreven over de groei van de economie of van het autogebruik, maar ook het groeien in *geloof* krijgt steeds meer aandacht. Conferenties over het laatste kunnen rekenen op belangstelling. In verschillende gemeenten worden ‘groeiprojecten’ opgestart, waarbij intensief in een aantal weken aangelegen thema’s in prediking en groepsverband besproken worden.

Er is van deze aandacht voor groeien in geloof zeker veel goeds te zeggen. De Heidelbergse Catechismus onderstreept meer dan eens dat Gods kinderen nooit mogen berusten in een ‘status quo’. Het ware geloof is een geloof dat zich kenmerkt door *groei*. Het gaat om het ‘hoe langer hoe meer’ waarop ons leerboek ons herhaaldelijk wijst. We worden ‘steeds meer’ naar het beeld van God vernieuwd (antw. 115). Wij bidden om ons ‘steeds meer’ aan de Here te onderwerpen (antw. 123). We leren ‘steeds meer’ onze zondige aard kennen (antw. 115). We verlangen ‘hoe langer hoe meer’ ons leven te beteren (antw. 81). We worden ‘steeds meer’ met Christus verenigd (antw. 76). We sterven ‘steeds meer’ van de zonde af (antw. 70). Deze nadruk op onze geestelijke groei is voluit naar de Schrift. Op tal van plaatsen leert ze ons dat er inderdaad geen stilstand, maar *voortgang* mag en moet zijn in het leven van het geloof. Paulus spreekt over een ‘groeien’ in liefde (Ef. 4:15), over het ‘toenemen van uw geloof’ (2 Tess. 1:3) en een veranderd worden ‘van heerlijkheid tot heerlijkheid’ (2 Kor. 3:18). Petrus heeft het over een heilig ‘worden in heel uw wandel’ (1 Petr. 1:15) en over een ‘toenemen in genade en kennis’ (2 Petr. 3:18). En in Openbaring 22:11 horen we: ‘Wie heilig is, hij worde nog *meer* geheiligd.’

Middelen

Conferenties worden gehouden, projecten in de gemeenten opgestart, boeken over het kennen van Christus zien het licht. Bij dit alles is het echter belangrijk niet uit het oog te verliezen dat onze belijdenis ook duidelijk aanwijst, welke *middelen* de Heilige Geest bij dit groeien in geloof en gehoorzaamheid wil gebruiken. De Heidelberger wijst dan in Zondag 25 op de verkondiging van het heilig evangelie en het gebruik van de sacramenten. Willen wij geestelijk groeien, dan zijn het niet de conferenties en ‘kleine kringen’ die het allereerst in zicht komen, maar de *kerkdiensten* waarin het Woord ons wordt verkondigd en de sacramenten ons worden bediend. Groeien in geloof gaat hand in hand met trouw naar de kerk gaan, gelovig het Woord van de prediking horen en de sacramenten gebruiken. Het is een *miskennen* van de werktrant van de Heilige Geest, wanneer we druk van conferentie naar conferentie gaan, maar slordig zijn in onze kerkgang en ’s middags onze plaats onbezet laten.

Ik vind het altijd zo treffend dat de Dordtse Leerregels het hoofdstuk over wedergeboorte en bekering laten uitlopen op een paragraaf (IV, 17) die ons op het hart drukt *de middelen* te gebruiken, waarmee de Here zijn kracht aan en in ons wil uitoefenen. De Leerregels wijzen dan op de bediening van het Woord, van de sacramenten en van de kerkelijke tucht en zeggen: ‘Want *door al dat onderwijs* wordt de genade geschonken en hoe meer wij ons inzetten bij het

Nader Bekeken februari 2008

Thema – A.N. Hendriks

volbrengen van onze roeping, des te heerlijker openbaart zich het heilzaam werk van God in ons en zo gaat zijn werk des te voorspoediger voort.'

Het recept voor geestelijke groei is kortweg *allereerst*: naar de kerk, naar de prediking, naar doop en avondmaal! Daar werkt de Geest het geloof en daar *versterkt* Hij het ook (vgl. antw. 65 HC).

Leed

In veel publicaties over geloofsgroei is geen of erg weinig aandacht voor de donkere kant van het leven. Sommige evangelische voormannen geven nu zelf toe dat ze het christelijk leven wel wat eenzijdig als een leven van louter blijdschap en overwinning hebben neergezet. Te weinig was er oog voor dat Paulus het ook heeft over het 'zuchten' van Gods kinderen (Rom. 8:23), dat wie gelooft, door veel 'verdrukkingen' heen moet (Hand. 14:22) en dat Gods kinderen ook erg 'bedroefd' kunnen zijn (1 Tess. 4:13; vgl. 2 Kor. 6:10). Er is vaak veel leed in hun leven, leed om Christus' wil (Mat. 16:24), maar ook doordat zij volop delen in de gebrokenheid van het leven hier op aarde (Rom. 8:14v; vgl. 2 Kor. 5:1,4).

Verrassend is dat het Nieuwe Testament juist dat leed *als middel ziet om te groeien in geloof!* Je zou kunnen zeggen dat als leed ons treft, wij student worden aan de academie van de Heilige Geest. Zeker, zijn leerschool is allereerst in de kerk wanneer Woord en sacrament worden bediend. Maar de Geest heeft in het verlengde daarvan nog een bijzondere academie. Dat is de academie waar Paulus, Jakobus en Petrus over spreken, wanneer zij het over leed en beproevingen hebben en laten zien wat Gods kinderen dan kunnen leren. Wat we in de kerk gehoord en geloofd hebben, wordt dan heel persoonlijk doorleefd en geleerd. Er bloeit een *bevinding* op, waarvan Psalm 46 getuigt: 'God is ons een toevlucht en sterkte, ten zeerste bevonden een hulp in benauwdheden.'

Het is met name *Maarten Luther* geweest, die aanvechting en beproeving gezien heeft als een bijzonder middel in Gods hand om ons verder te brengen op de weg van het geloof.* De reformator schrijft: 'Achter het lijden, dat ons van Hem wil scheiden als een wand, staat Hij verscholen en daar kijkt Hij naar mij. Hij kan zijn ogen niet van mij afhouden. Hij staat verdekt opgesteld, gereed om ieder ogenblik te hulp te snellen in genade. Door het venster van het donkere geloof laat Hij Zich zien.'

Luther ziet aanvechting en lijden voluit in het licht van Gods liefde voor zijn kinderen. Ze vormen 'de beste geneeskunde', want ze zijn een probaat middel om ons te brengen tot nederigheid en afhankelijkheid. Juist wanneer ons leven door diepten gaat, leren we wat bidden, vertrouwen, op de Here wachten is. Zo kan Luther zeggen: 'Het geloof is niets wanneer louter volheid voorhanden is. Ik kan het geloof slechts leren, als de dood om mij heen is en zonde en honger mij willen verslinden.'

Wat Luther zegt, zien we in het boek van de Psalmen. Daar ontdekken we de lessen die geleerd worden aan de academie van de Geest. David zong zijn indrukwekkendste geloofslieden in de meest barre omstandigheden. Het hooglied van het geloof blijkt telkens weer juist *uit de diepte* te klinken! Daar leren Gods kinderen wat het is: te 'zoeken' en te 'kloppen' (vgl. Mat. 7:7) en uiteindelijk te vinden.

We gaan dat diepe woord van de reformator verstaan: 'Niemand moet denken dat hij bidden kan zonder angst en nood. Daarom is het heilige kruis (= ons leed) een grote schat.'

Wat leren we?

Wat er geleerd mag worden aan deze academie van de Heilige Geest, verkondigt ons allereerst Paulus in Romeinen 5:3 en 4. We lezen daar in de NBV: ‘... we prijzen ons zelfs gelukkig onder alle ellende, omdat we weten dat ellende tot volharding leidt, volharding tot betrouwbaarheid en betrouwbaarheid tot hoop.’

De Geest gebruikt het leed om ons *volharding* te leren. Het Griekse woordje dat de apostel hier gebruikt, betekent zoveel als *uithoudings-* of *draagvermogen*. Zoals een atleet door training wordt gestaald en uithoudingsvermogen krijgt, zo leren wij door moeilijke omstandigheden het vol te houden, het niet op te geven. We ontdekken dat wondere geheim: ‘Ik vermag alle dingen in Hem, die mij kracht geeft’ (Fil. 4:11).

Het tweede dat we ontvangen in dit leerproces, is *betrouwbaarheid*. Je wordt een ‘beproefd’ christen. Je doorstaat de proef en blijkt een echt gelovig kind van God te zijn. Wat Petrus ‘de echtheid’ van het geloof noemt (1 Petr. 1:7), komt voor de dag. Je geloof geeft het bewijs van echtheid af. Het stelt niet teleur, maar laat zien dat je werkelijk op de Here vertrouwt en aan zijn hand gaat.

En dat maakt je op zijn beurt weer krachtiger in het derde dat Paulus noemt: de *hoop*. Wie onder leed volhardend gelooft, kijkt met nog meer vertrouwen uit naar de dag waarop God alle tranen zal afwissen en zijn kinderen zullen delen in zijn luister. Hij weet met de apostel dat het leed van deze tijd niet opweegt tegen de heerlijkheid die over ons geopenbaard zal worden (Rom. 8:18).

Ook Jakobus wijst op de zegenrijke gevolgen van leed. Ook hij noemt *volharding* als vrucht van beproevingen, maar voegt er nog aan toe wat die volharding mag uitwerken. Hij schrijft immers: ‘Als die standvastigheid ook daadwerkelijk blijkt, zult u volmaakt en volkomen zijn, zonder enige tekortkoming’ (Jak. 1:4 NBV). Wat Jakobus wil zeggen, is: je komt door beproevingen heen tot geestelijke rijpheid, je geloof wordt verdiept en laat zich zien. Hand in hand daarmee draagt het vrucht in je gedrag. Het blijft niet ‘onafgewerkt’, maar resulteert in wat Jakobus in vers 27 noemt ‘zuivere en onbevleete godsdienst’.

Ten slotte is het Petrus die ons nog verkondigt hoezeer de Here in moeilijke wegen met ons bezig is. Het leed is voor Gods kinderen als de smeltkroes van een edelsmid (1 Petr. 1:7). Ons geloof wordt aan een reinigingsproces onderworpen. Het wordt gezuiverd van verkeerde motieven en bijbedoelingen. Dat proces heeft de bedoeling ‘de echtheid’ van ons geloof tevoorschijn te brengen, het in zijn ware aard naar voren te laten komen. Het is als bij Abraham, van wie de Here zegt nadat hij Isaak op het altaar heeft gelegd: ‘... nu weet Ik dat gij godvrezend zijt’ (Gen. 22:12).

Blijdschapsmotief

Er is nog een ding dat in dit verband ter sprake moet komen. Ik doel op het vreemde dat zowel Paulus als Jakobus zo prijzend spreken over het leed. Paulus zegt namelijk dat wij zelfs *roemen* in de verdrukkingen (Rom. 5:3). De NBV heeft hier: ‘we prijzen ons zelfs gelukkig onder alle ellende.’ En Jakobus roept ons toe: ‘Houdt het voor enkel vreugde, mijn broeders, wanneer gij in velerlei verzoeken (= beproevingen) valt’ (Jak. 1:2).

Is dit niet overgeestelijk? Herkennen we ons niet méér in wat Petrus schrijft, wanneer hij het heeft over *bedroefd* worden door allerlei beproevingen (1 Petr. 1:6)?

Gelukkig zeggen Paulus en Jakobus niet dat we *om* het leed dat ons treft, blij moeten zijn en ons gelukkig moeten prijzen. Het gaat duidelijk om blijdschap en geluk *onder* en *in* het leed. Die houding is mogelijk en werkelijk, wanneer we het leed *met de Here* verbinden en weten

van zijn leerschool. Met name Jakobus wijst daarop. Zijn oproep motiveert hij door te schrijven: jullie weten immers waartoe al jullie moeilijkheden dienen! (Jak. 1:3). Ze komen niet zomaar op jullie af, maar God heeft er de hand in en Hij heeft er zijn liefdevolle bedoeling mee. Het leed staat in het kader van een groeiproces. De Heilige Geest gebruikt het om ons te leren en zijn vrucht (vgl. Gal. 5:22) bij ons steeds meer tevoorschijn te roepen. Wie dat beseft, kan van geluk spreken onder het leed en kent een wonderlijke blijdschap in alle droefenis. Want hij weet hoe de Here met hem bezig is en al het moeilijke gebruikt om ons deel te geven aan zijn heiligheid (Heb. 12:10).

Afsluitend

Wat heerlijk dat wij in de Bijbel het boek Psalmen hebben! Juist als wij student worden aan de academie van de Heilige Geest, wil dit bijbelboek ons aanspreken. We kijken er - om met Luther te zeggen - de heiligen in het hart en staan ermee voluit in de gemeenschap der heiligen. Hier horen we hoe Gods kinderen het moeilijk hebben, klagen, zuchten en roepen. We horen ook hoe ze onder en in het leed toch bij de Here schuilen en hun houvast vinden in zijn Woord. Als onze ziel zich neerbuigt, roepen de psalmdichters ons toe te hopen op God. We zien het in de psalmen vóór ons hoe de Geest door leed heen volharding, beproefdheid en hoop werkt.

Dat mag ons bemoedigen wanneer we het zwaar hebben. We hebben de heiligen in het boek Psalmen om ons heen. Ze waren op dezelfde academie. Kijk, hoe ze verder komen, licht vinden, er rijker uit te voorschijn komen, groeien in geloof!

Daarbij hebben wij als nieuwtestamentische gelovigen de kracht én het voorbeeld van *onze Heiland* bij ons. Ook Hij leerde - hoewel Hij nooit door zonde gehinderd werd - aan de academie van de Geest (vgl. Heb. 5:8). Juist als het gaat om *volharding*, moeten we het oog op Hem richten (Heb. 12:1). Hij is daarin 'de Leidsman en Voleinder van het geloof' (Heb. 12:2). Hij baande voor ons de weg en geeft ons kracht om die weg te gaan. Tegelijk liet Hij zien wat geloven is en hoe wij de weg moeten gaan.

Wij hebben op onze reis Vaders Zoon aan boord. We moeten ons niet verbazen, wanneer er storm opsteekt (vgl. Mat. 8:23-27). Maar laten we *in* de storm zijn stem horen: 'Waarom zijt gij bevreesd, kleingelovigen?'

Noot:

- * Voor de uitspraken van Luther zie A. de Reuver, 'Een dienaar is niet meer dan zijn Meester', in: J. van Oort e.a., *Verbi divini minister. Een bundel opstellen ... aangeboden aan L. Kievit*, Amsterdam 1983, p. 203v.